

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Deres ref: Vår ref: 2011/50632-2 Arkivkode: 008 Dato: 17.01.2011

Forslag til ny folkehelselov. Høringsuttalelse fra Deltasenteret

Vi viser til mottatt høring til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). Deltasenteret, statens kompetansesenter for deltakelse og tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, sender et eget høringsbrev fra Bufdir som omhandler universell utforming og utkast til ny lov.

Folkehelsearbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer er av stor betydning for å fremme god helse og bidra til å motvirke sosiale helseforskjeller hos personer med nedsatt funksjonsevne. I Statistisk sentralbyrås rapport (2010) "På like vilkår? Helse og levekår blant personer med nedsatt funksjonsevne" framkommer det at menn og kvinner med nedsatt funksjonsevne har henholdsvis syv og ni ganger så høy risiko for dårlig helse sammenlignet med befolkningen for øvrig. Rapporten viser at økt helserisiko henger sammen med flere strukturelle forhold som eksempelvis utdanning, sysselsetting og tilgjengelighet/universell utforming.

Vi gir videre i høringsbrevet våre kommentarer og utdypinger til kapitler og paragrafer med spesiell relevans for universell utforming.

Kapittel 2 – Kommunens ansvar

§ 4 Kommunens ansvar for folkehelsearbeid

Deltasenteret er positiv til at ansvaret for folkehelsearbeidet foreslås lagt til kommunen ved dens folkevalgte organer. Dette ansvarliggjør alle sektorer og arbeidet får en bred og helhetlig tilnærming, eksempelvis innen universell utforming. Ansvarsplasseringen gir kommunen en unik mulighet til integrering av folkehelseperspektivet, inkludert universell utforming i ordinære plan- og styringssystemer.

§ 5 Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer

Deltasenteret ser positivt på at loven stiller krav til kommunen om både å ha oversikt over helsetilstanden blant innbyggerne og de faktorer som påvirker denne. Det vises til at departementet kan gi nærmere forskrifter om innholdet i paragrafen.

Vi ser det som svært aktuelt med utarbeidelse av forskrift og eventuell veiledning for nettopp å tydeliggjøre den brede tverrsektorielle tilnærmingen for identifisering av påvirkningsfaktorer, jfr punkt c. Kommunens grad av tilgjengelighet/universell utforming innen bygg, uteområder og offentlig transport er eksempler på aktuelle faktorer som representerer ulike sektorer og forvaltningsnivåer. Ved utarbeidelse av forskrift og veiledning ser vi det som hensiktsmessig at det etableres et samarbeid med andre departement som representerer samfunnsområder der vesentlige påvirkningsfaktorer finnes.

Det er positivt at høringsnotatet understreker strukturelle virkemidler som ledd i folkehelsearbeidet. Eksisterende fysisk utforming, organisering av tjenester og språk bidrar ofte til at mennesker stigmatiseres og deles inn i "de" og "vi". Det er viktig at statlige myndigheter er bevisst eksisterende strukturelle forhold som en mulig helserisiko, slik at en ikke sementerer ulikheter i helse når forskrift og veiledning utarbeides.

§ 6 Mål og tiltak

Deltasenteret ser den nye folkehelseloven og plan- og bygningsloven som supplerende og sentrale virkemidler for å nedbygge fysiske barrierer og medvirke til økt samfunnsdeltakelse for personer med nedsatt funksjonsevne.

I fjerde ledd vises det til at kommunen skal spre opplysning gjennom informasjon, råd og veiledning om hva den enkelte og befolkningen kan gjøre for å forebygge sykdom, skade og fremme helse. Deltasenteret vil her understreke betydningen av målrettet og tilrettelagt opplysningsvirksomhet som ivaretar mangfoldet i befolkningen, med de ulike forutsetninger og ferdigheter som finnes hos innbyggerne.

Kapittel 3 – Miljørettet helsevern

§ 7 Virkeområde og forskrifter

Forslaget til ny lov belyser forholdet mellom de to dimensjonene i miljørettet helsevern og det kommunale folkehelsearbeidet godt. Vi er positive til den vide definisjonen av miljørettet helsevern som omtales i høringsnotatet. Dette omfatter eksempelvis å påse at barnehager og skoler er tilgjengelige/universelt utformet, slik at barn med nedsatt funksjonsevne tas imot og sikres deltakelse på linje med andre.

§ 8 Kommunens oppgaver og delegering av myndighet

Deltasenteret deler beskrivelsene i høringsnotatet om "bukken og havresekk"-problematikk når kommunen har roller både som tilsynsmyndighet og eier av de samme virksomhetene, eksempelvis barnehager og skoler. Om godkjennings- og tilsynsmyndigheten fortsetter i kommunal regi, må den organiseres og gjennomføres på en mest mulig uavhengig måte. Vi ser med stor bekymring på det store antallet skoler og barnehager som fremdeles ikke oppfyller krav til miljørettet helsevern.

§ 9 Beredskapsplan

Deltasenteret vil påpeke at det i beredskapsplanen(er) må defineres grupper i befolkningen med assistansebehov og hvordan disse ivaretas ved hendelser. Det er ikke tilstrekkelig å ha rutiner for tradisjonelle institusjonstyper som eksempelvis sykehjem. De fleste personer med funksjonsnedsettelse bor i egne boliger og oppholder seg i det offentlige rom som befolkningen for øvrig. Det må derfor fremgå

hvordan personer med assistansebehov ivaretas ved en eventuell evakuering fra boligområder, offentlige bygg og uteområder.

Av planen(e) må det også fremgå hvordan en sikrer at informasjon og varsling når ut til hele befolkningen, inkludert personer med ulike funksjonsnedsettelse.

Deltasenteret ser positivt på utkastet til ny folkehelselov, der folkehelsearbeid på alle forvaltningsnivåer samles og kommunens ansvar tydeliggjøres. Den nye loven vil bli et viktig virkemiddel i det helsefremmende, tverrsektorielle folkehelsearbeidet. For at loven skal få ønsket effekt ser vi behov for å tydeliggjøre innholdet gjennom forskrift og veiledning. I den forbindelse er det vesentlig å synliggjøre det mangfoldet befolkningen representerer, med ulike forutsetninger og behov.

Med hilsen



Toril Bergerud Buene (e.f)
leder Deltasenteret



Randi Røed Andersen
seniorrådgiver